

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum lumine naturali poßimus cognoscere supremam nostram
fœlicitatem in visione diuinæ essentiæ positam esse. disput. 3.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

rent, atque ea omnia rationibus credibilia ostenderent, & ab aduersariorum calumniis vendicarent, ceteraque præstarent, quæ theologi sunt, citò sanè periret fides, corrumpentur mores, Ecclesiæque labefactaretur. Cui malo occurrens sita singulari providentia Christus, vt Paulus ad Ephes. 4. ait, *adit quosdam quidem Apostolos, quosdam autem Prophetas, alios vero Euangelistas: alios autem Pastores, & doctores ad consummationem Sanctorum, in edificationem corporis Christi, id est, Ecclesiæ.* Atque addit, *vt iam non simus paruuli fluctuantes, & circumferamur omnino vento doctrinae in nequitia hominum, in astutia ad circumventionem erroris:* Vnde ad Titum 1. inter alia Episcopo necessaria connumerat, *vt sit amplectens eum, qui secundum doctrinam est, fidelem sermonem, vt potens sit exhortari in sana doctrina, & eos, qui contradicunt arguere.* Id etiam quod Petrus 1. can. cap. 3. admonet, nempe *vt parati semper simus ad satisfactionem omni poscenti nos rationem de ea, que in nobis est, fide,* potissimum Pastoribus, & Ecclesiæ Doctoribus strictum esse credendum est.

Nulla tēpore defuisse in ecclesia Theologiam.

Illud postremo loco animaduertendum est, semper in Ecclesia Dei fuisse Theologiam, eò auctiorem, quo per incrementa temporum, secundum varium statum vniuersalis Ecclesiæ, accreuerunt reuelata. Adamus enim multa per reuelationem accepit à Deo, cum plenitudine scientiarum naturalium, acuminèque sui intellectus multa ex reuelatis deduxit, viamque salutis posteros suos diligenter edocuit. Idem posteris suis præstitit Noè. Atque cum robustiores & perfectiores essent eo tempore vires, natura, quam fuerunt postea, credendum est, homines illius ætatis plus valuisse ingenio, quam hac tempestate polleant, fuisseque ex viris piis & catholicis, theologos homines pro ratione illorum temporum, qui ea, quæ pertinent ad religionem, cultumque diuinum ac mores bene institutos edocerent. Apertè namque ex illa celebri trium amicorum Iob disputatione, quam refert Scriptura sacra, constat, illos egregios fuisse theologos tempore illò legis naturæ (tamen si vt homines in disputatione ipsa cum beato Iob nonnulla peccauerint) censendumque est similes fuisse permultos. In lege etiam scripta erant legis petiti ac pharisei, qui ex cathedra Moysi populum in iis, quæ ad fidem ac mores attingebant, informarent, & fidei dogmata ab aduersariis tuerentur: quemadmodum in ecclesia Christiana semper fuerunt Pastores, & Doctores, qui partes Theologorum diligenter agerent.

Neque verò putandum est, diuersam esse Theologiam Augustini, ac reliquorum Patrum, ab ea, quæ Magister ad artem ex eorundem propriis sententiis, & Scripturæ sacre oraculis redegit, nobisque tradidit, quamque Scholastici Doctores deinceps suis commentariis vel illustrarent, vel alia peculiaris artis methodo explicare contenderunt. Qua in re nemo sanè felicitius quam D. Thomas euoluat, ac cum cæteris comparet, intelligere poterit. Quod enim Aug. & cæteri Patres vel exponendo Scripturam, vel vt Ios tractatus edendo, modò contra hæreticos disputando, modò hoc aut illud argumentum in utilitatem Ecclesiæ tractando docuerunt, id Scholastici ad artem ac certam methodum reducerunt, vt confusionem, repetitionem ac vastitatem illam fugerent, veritatèque à Patribus assertas ex suis principis deducerent, accuratius examinarent ac perpolirent. Quam ad rem præstandam, cum via nulla inueniri possit accommodatior, quam si probabiles sententias, quæ de vnoquoque problemate circum-

Theologia scholastica non alia ab ea quam Augustinus & alij Patres tradiderunt.

Commentatur D. Tho.

A feruntur, adducas, rationes, ac fundamenta earum expendas, propriam sententiam ex suis principis eruas, rationibus confirmes, contrarias dissolvas, hanc omnes viam, & rationem de theologicis rebus philosophandi consecrati sunt. Quare sicut nullus sanæ mentis vitio vertit Aristoteli, quin potius omnes summæ laudi tribuant, quòd ea, quæ ab aliis de Dialectica, Rhetorica, Philosophia naturali, ac Morali, & Methaphysica sine methodo dicta fuerant, auxerit, atque in artem redegerit: ita neque Scholasticis vitio vertendum est, sed laudi dandum, quòd idem circa Theologiam præstiterint. Inde enim

B Scripturarum, & cæterorum, quæ ad fidem pertinent, non solum dilucidior, & securior intelligentia, sed etiam eorundem defensio planior & efficacior redditur. Cum verò Scholastica Theologia tanquam lapis Lydius sit, ad quem verum à falso, vt aurum ab aurichalco discernitur, ac veluti malleus, quo omnium hæreticorum hæreses conteruntur, ac comminuantur: mirandum non est, si Lutherus, eiusque sectatores Scholasticam Theologiam exhibent, ac conuictis proficiant, vimque dicendi, cui se totos tradunt, aduersus eam sine Christiana modestia petulanter admoueat, vt pote machinam, qua quisque per facietias, verborum lenocinia, ac rationum fucos, vt ad deridenda honesta, ita ad persuadenda turpia minimo negotio abuti potest.

C Sed verus hoc est hæreticorum ingenium, vetus consuetudo, vt res suapte natura viles corumpant: atque ad suam, aliorumque perniciem conuertant. Illud nihilominus concesserim, rem esse indignam, vt Theologia Scholastica inutilibus, nulliusque momenti quæstionibus impediatur, ac maculetur: sed hoc vitium est aliquorum, non artis ac scientiæ. Dabimus tamen operam, vt non solum ad sobrietatem, sed etiam quoad fieri poterit, & res tulerit, ex fontibus ipsis sacre Scripturæ, definitionum ac decretorum Ecclesiæ, dictisque sanctorum Patrum, quæ Theologi sunt, pertractemus.

DISPUTATIO III.

Vtrum lumine naturali possimus cognoscere, supremam nostram felicitatem in visione diuina essentia positam esse.

E Xaminandum est, vtrum vltimus finis simpliciter, ad quem à Deo Optimo Maximo procreati sumus, sit de numero earum rerum, in quarum cognitionem solo lumine naturali non possumus peruenire, vt docuit D. Thomas. Pars igitur quæ affirmat, suaderi potest his argumentis.

In primis, quia homo naturaliter appetit supremam suam beatitudinem, ergo in illam habet propensionem naturalem, sed potest naturaliter cognoscere hanc propensionem, alioquin aliquid naturale esset in homine, quod naturaliter non posset cognosci: Ergo naturaliter potest suam beatitudinem cognoscere. Patet vltima consequentia, quia propensio naturalis ad aliquam rem cognosci nequit, quin ea res simul cognoscatur.

Secundò, homo creatus est à Deo ob supremam beatitudinem, tanquam ob supremum finem: sed potest seipsum perfectè cognoscere, alioquin non haberet eius natura propensionem, vt ab ipsius potentia cognoscendi intelligeretur: Ergo naturaliter potest cognoscere suam supremam beatitudinem. Probatur consequentia, quia tunc vnaquæque res

Primum argumentum patet affirmantibus.

Secundum.

res perfecte cognoscitur, cum omnes eius causas percipiuntur.

Tertio, homo naturaliter potest cognoscere, obiectum intellectus esse ens, in Deoque perfectissime cerni rationem entis velut in fonte, a quo omnia emanarunt, atque adeo eminenter continentur: sed vltimus finis cuiusque potentiae consistit in eo, in quo perfectissime cernitur ratio obiecti, siquidem circa illud idem nobilissimum potentiae actus versatur: ergo naturaliter potest cognoscere, Deum esse vltimum finem intellectus, & ex consequenti etiam hominis, cum intellectus sit suprema, & nobilissima hominis potentia.

Communis opinio.

Secutus q. 1. prologi. continet cum D. Thoma hoc loco, vltimum finem nostrum esse nobis naturaliter ignotum, & eadem est communis sententia doctorum. Quae planè colligitur ex duobus testimoniis Ista & Pauli, quibus eam circa conclusionem D. Thoma disputatione prima comprobauimus. Confirmatur deinde, quia naturaliter difficile admodum poterant homines suspicari, intellectum nostrum per diuinam potentiam posse euehi ad diuinam essentiae visionem. Atque licet id suspicarentur fieri posse, cum sit tam excellens, ac extraordinarium donum, pendeatque ex sola libera voluntate Dei, quam sine reuelatione non potuerunt cognoscere, vti que solis viribus naturalibus, nullo modo poterant scire sic Deum re ipsa statuisse. Si namque Ioanes, postquam ex reuelatione diuina hoc cognouit, quod d nos sibi filios & haeredes ad beatitudinem, quae quidem ab ea, qua ipse beatus est, non dissimilis esset, adoptauerit i. sua can. ca. 3. in hac verba erupit. Videte fratres qualem caritatem dedit nobis Pater, ut filij Dei nominemur & simus. Addeque, Nunc filij Dei sumus, & nondum apparuit quid erimus: scimus, quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videntur eum, sicuti est, qui fieri poterat, vt mortales solo lumine naturae illustrati rem tantam cogitando assequi possent: Profecto in cor hominis nunquam, vt Paulus ait, ascendisset, nisi diuinitus foret reuelatum.

Fateor equidem, vt consonum, ac non alienum a ratione se offerre, quod sapientissimus Deus premium iustis post hanc vitam, & supplicium malis constitutum habeat: quod tamen premium sit supernaturaliale, ac tam excellens, id est fanè, quod dicimus in cor hominis solo lumine naturali ascendere non potuisse.

Senti opinio.

Secutus cum quibusdam alijs existimat, in nobis esse propensionem naturalem, ante omnem actum elicitem, ad beatitudinem supernaturalem: quem admodum in lapide est inclinatio naturalis ad centrum, atque adeo beatitudinem esse nobis naturalem quoad appetitum & potentiam passiuam, licet non quoad affectionem & potentiam actiuam.

Quid ad primum argumentum in initio propositum, admissio antecedente & prima consequentia, negat minorem, fateaturque aliquid naturale esse in homine, quod ab eo naturaliter non possit cognosci, videlicet propensionem illam ad beatitudinem supernaturalem. Ratio, inquit, est, quia homo ea solum potest naturaliter cognoscere, ad quae assurgere intelligendo potest ex us, quae sensu percipit: nihil autem sensu percipi potest, quod nos in cognitionem propensionis ad beatitudinem, de qua loquimur, deducere valeat. Haec tamen solutio, licet, quod ad homines attinet, satisfaciatur, in angelis tamen locum non habet: cum non indigeant sensu ad cognoscendas res spirituales. Quare vel tenetur dicere Scotus, Angelos naturaliter posse cognoscere,

Refellitur Scoti responsio.

tum suam? tum etiam nostram beatitudinem sitam esse in visione diuinæ essentiae, quod nullus profecto admittet, oppositumque satis videtur probare ratio, quod ostendimus, id homines naturaliter non posse cognoscere, vel tenetur dicere, aliquid naturale Angelis & hominibus inesse, quod naturaliter ab Angelis percipi non possit, propensionem scilicet naturalem, de qua disputamus, ac proinde neque Angelos neque homines ab vlla mente creata posse naturaliter comprehendi, quod non facile est admittendum.

Ad secundum similiter negat Scotus in organo, quia homo ex iis, quae sub sensum cadunt, non potest deuenire in cognitionem propensionis, quam habet ad beatitudinem, & finem nobis supernaturalem. At hac etiam solutio, sicut & praecedens, non habet locum in Angelis, propter rationem paulo ante propositam. Quoniam verò quaest. 12. art. 1. disp. 2. (vbi aptior erat de hac re disputandi locus) ostendimus cum Caetano, Capreolo, & Ferrariensi, in nobis non esse propensionem naturalem ad beatitudinem supernaturalem, eaque de causa beatitudinem nobis propositam omnino esse nobis supernaturalem, aliter respondendum est ad argumenta proposita.

Ad primum quidem, negandum est antecedens, si sit sermo de appetitu naturali innato, hoc est, inclinatione, quae non est actus elicited.

Ad secundum, quicquid sit de minori, negat optime Capreolus consequentiam. Ratio est quia ad perfectam cognitionem alicuius naturae, satis est penetrare omnes eius causas naturales: vnde opus non est finem supernaturalem agnoscere.

Tertium argumentum, si quid probat, solum conuincit Deum cognitum lumine naturali esse nostrum vltimum finem naturalem, quod non latuit Aristotelem 10. Ethicorum, & 11. Metaph. cum supremam felicitatem nostram in hac vita, in contemplatione substantiarum separatarum praesertim Dei Optimi Maximi, constituit. Philosophi etiam, qui immortalitatem animorum posuerunt, atque de statu illorum in futura vita disseruerunt, in quibus est Tullius li. 1. Tusculanarum quaestionum, in contemplatione naturali rerum, maxime caelestium, felicitatem nostrarum mentium a corpore separatarum collocauerunt. Non verò probat argumentum, ab homine solo lumine naturali posse cognosci, vltimum finem ad quem supernaturaliter sit perducendus, in claro Dei consuetu positum esse. Reliqua quae in hoc articulo dici poterant, commodius ad quaestionem 12. articulo primo differuntur.

Quid ad secundum respondet Scoti responsio.

Refellitur Scoti responsio.

Respondetur argumentis in initio propositis.

Ad 1.

Ad 2.

Ad 3. Deus quomodo sit naturalis finis nobis.

ARTICVLVS II.

Vtrum sacra doctrina sit scientia.

DISPUTATIO I.

Hoc loco sacra doctrina eodem modo sumitur, ac in praecedente articulo, videlicet, vt comprehendit habitum principiorum & conclusionum. De ea verò sic sumpta quaerit D. Thomas vtum sit scientia quoad habitum conclusionum, vt ex corpore articuli patet: quoad habitum namque principiorum scientiam non esse, perspicuum erat.

Vt verò articulo praecedente dicebamus, in hac doctrina principia sunt ea omnia, quae immediate, & in se à Deo sunt reuelata. Haec autem ea tantum sunt, quae in libris canonicis continentur, & in supertraditiones, quae extra Scripturam sacram, vt certò à Deo reuelata, in Ecclesia conseruantur.

Non defuerunt, qui dicerent, definitiones etiam illas

Sensus quaestio.

Principia in Theologia quoniam sunt.

Quorundam sententia.